

Tervehdys Marjamaat-hankkeesta!

Marjamaat-hanke toimii Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Keski-Suomen maakunnissa ja järjestää monenlaisia tiedotustilaisuuksia marjan- ja hedelmänviljelyyn liittyen. Rahoittaja ilmaisi syyskuun ohjausryhmän kokouksessa tyytyväisyytensä hankkeen etenemiseen ja osallistujamääriin, mutta edelleen toimintaan mahtuu mukaan myös uusia viljelijöitä!

Näin syksyn tullen on tapahtumia tarjolla jälleen runsaasti. Kannattaa laittaa päivät jo kalenteriin ja seurata hankkeen Facebook-sivuja (<https://www.facebook.com/groups/marjamaat/>) sekä ProAgrian tapahtumakalenteria (<https://www.proagria.fi/tapahtumat>), joissa tapahtumatarjontaa päivitetään aktiivisesti sitä mukaa, kun ajankohdat varmistuvat!

Tulevia tapahtumia 2017 (muutokset mahdollisia)

- to 5.10. klo 10-15 Herukkatyöpaja: talousasiat, Joensuu + etäyhteys
- ke 8.11. klo 10-15 Herukkatyöpaja: tuoreherukan tuotanto, Joensuu + etäyhteys
- pe 3.11. Mansikka-päivä, Mikkeli + etäyhteys
- loka-joulukuu: Luomutyöpajat Etelä-Savossa (etäyhteys tarvittaessa)
- marraskuu: Retki Keski-Suomen marjatilaille
- joulukuu: Markkinointipäivä Joensuussa
- syksy/talvi: Marjojen uusimmat tuotantomenetelmät Keski-Suomessa

Luomulisäysaineistot puhuttavat

Luomuliiton ja Luomuinstituutin elokuussa järjestämässä Luomutaimipäivässä käytiin läpi Eviran päivitettyä luonnonmukaisen tuotannon ohjetta lisäysaineiston osalta. Päivässä kuultiin puheenvuoroja Eviran asiantuntijoilta, taimituottajilta, luomuviljelijöiltä sekä neuvonnalta.

EU-lainsäädäntövaatimusten lähtökohta on jo pitkään ollut, että luomutuotannossa käytetään luomutaimia (tai muuta luomulisäysaineistoa). Käytännössä tämä ei onnistu läheskään aina. Eviran lisäysaineistorekisterin mukaan tällä hetkellä Suomesta ei saa esim. luonnonmukaisia perusvadelman taimia (mesi- ja keltaista vadelmaa löytyy). Vähäinen kysyntä on hidastanut luomutaimituotannon kehitystä, eikä saatavuus muuallakaan Euroopassa ole erityisen hyvä, vaan tarve myöntää poikkeuslupia tavanomaiselle lisäysmateriaalille on edelleen olemassa.

Tavanomaiselle lisäysaineistolle voi saada poikkeusluvan

- tavanomaisille pistokkaille, vartteille, rönsyille tms., mutta ei tavanomaisille satotaimille
- tavanomaisille emotaimille, mutta ei satotaimille
- ”teinitaimille” eli tavanomaiselle kasvulliselle lisäysaineistolle, jota on emokasvista irrottamisen jälkeen hoidettu luomumenetelmin.

Hitaasti satoikään kehittyvillä kasveilla (esim. herukat, pensasmustikka, hedelmäpuut) Evirankin suosittelema vaihtoehto on käyttää tavanomaisia taimia ja aloittaa lohkon kolmivuotinen siirtymävaihe alusta. Tarvittaessa on haettava ELYstä rinnakkaisviljelylupa, joka tässä tapauksessa tulisi saada ongelmitta. Tässä tapauksessa tavanomaisille taimille ei tarvitse poikkeuslupaa. Vadelmalle ja mansikalle tämä ei ole kovin varteenotettava vaihtoehto, tai ainakin satovuosia menetetään.

Luomutuotannon ohjeissa on kuvattu ns. teinitaimimenettely. Tavanomaisesta taimesta voidaan ottaa rönsyjä tai pistokkaita, joita emokasvista irrottamisen jälkeen hoidetaan luomumenetelmin. Näin syntyy teinitaimi, jota voi käyttää kuten luomutainta. Taimituotannon voi myös ulkoistaa, eli tavanomainen taimituottaja voi tuottaa teinitaimia liittymättä varsinaisesti luomuvalvontaan. Taimituottajalta tarvitaan kirjallinen vakuutus ja lisäksi luomuviljelijä tarvitsee poikkeusluvan tavanomaiselle lisäysaineistolle. Luomukasvuston perustamista suunnitellessa viljelijän kannattaa olla ajoissa yhteydessä taimituottajaan, halusipa viljelijä ”teinitaimia” tai varsinaisia luomutaimia.

Kaikkien näiden vaihtoehtojen jälkeenkin luomutuotannossa ongelman aiheuttavat paikkaustaimet, joita tarvitaan, jos kasvustoon on tullut aukkoja esim. talven tai tuhoeläinten takia. Jos on onnekas, tilalle löytyy luomutaimia. Jos luomutaimia ei ole saatavilla, periaatteessa jo yksi tavanomainen paikkataimi aiheuttaa lohkon palaamisen siirtymävaiheeseen. Mikäli tuhoutunut alue on yhtenäinen ja melko laaja, se on mahdollista erottaa omaksi kasvulohkokseen ja tarvittaessa laitetaan siirtymävaiheeseen (ja rinnakkaisviljelyyn), mutta käytäntö on kömpelö. Luomusääntöjen puitteissa on mahdollista istuttaa paikkataimiksi tavanomaisia emotaimia poikkeusluvalla. Sadonkorjuuta emotaimista ei ole varsinaisesti kielletty.

Nykyiset luomusäännöt ohjaavat tuottajia tekemään taimia itse tai tilojen välisenä yhteistyönä. Jotta asia ei kuitenkaan olisi liian yksinkertainen, pitää muistaa, että luomutaimituotantoa koskevat aivan samat säännökset kuin muutakin taimituotantoa, jos taimia myydään toisille tiloille. Taimituottajan on rekisteröidyttävä kasvinsuojelu- ja taimiaineistorekisteriin. On muistettava myös,

että monet viljelykasvien lajikkeet ovat kaupallisesti suojattuja ja niitä saa kaupallisiin tarkoituksiin lisätä vain lisäysoikeuksien haltijan luvalla. Yleensä tällaisista lajikkeista peritään myös taimikohtainen jalostus- tai lisenssimaksu.

Päivän osallistujien yhteinen toive oli, että luonnonmukaisen tuotannon ohjeet olisivat mahdollisimman yksiselitteiset ja selkeät. Myös sitä toivottiin, että säännöt ja tulkinnat eivät muuttuisi kovin usein. Ohjeiston selkeys on etu myös luomun valvottavuudelle ja imagolle. Nykyinen tilanne ei ole optimaalinen alan kehittymisen kannalta.

Luomutaimipäivän materiaalit ja videoita puheenvuoroista:

<http://www.luomuliitto.fi/luomutaimipaiva/>

Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet:

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/luomutuotannon-ohjeet/luomuohje_-1-painos-6_yleiset-ja-kasvintuotannon-ehdot.pdf

Lisäysaineistorekisteri, ns. positiivilista:

<https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/siemenet-ja-taimet/lisaysaineistorekisteri20170830a.pdf>

Yleinen lupa tavanomaisen lisäysmateriaalin käyttöön:

<https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/siemenet-ja-taimet/20170825.tavsiemen.pdf>

Onnistunut EURES-rekrytointi

EURES-työnvälitys on turvallinen ja luotettava tapa hankkia ulkomaista työvoimaa Euroopan alueelta. Saarijärveläiset **Terttu ja Esko Hakala** saivat ensimmäiset ulkomaalaiset työntekijänsä EURES-työnvälityksen kautta ja ovat tyytyväisiä.

EURES on Euroopan talousalueen maiden yhteinen työnvälitysverkosto, joka edistää työnantajien ja -tekijöiden kohtaamista koko Euroopan alueella. TE-toimistoissa on EURES-neuvojia, jotka auttavat rekrytoinnissa maksutta.

- Otimme yhteyttä Keski-Suomen TE-toimiston EURES-neuvoja **Mari Turuseen** ja kerroimme tarvitsevamme työvoimaa mansikanpoimintaan. Mari käynnisti työntekijähaun ja auttoi meitä esivalinnan tekemisessä. Yhdessä kävimme hakemukset läpi ja me lopulta valitsimme neljä poimijaa. He olivat Suomessa opiskelevia vietnamilaisia. Sähköpostin välityksellä teimme työsopimukset, kertoo Terttu Hakala.
- Päädyimme valitsemaan saman maan kansalaisia, koska ajattelimme sen auttavan niin työympäristöön sopeutumista kuin asumistakin, kertoo Hakala.

Työteko-oikeus

Ulkomaisella työntekijällä pitää olla työteko-oikeus Suomessa. Työteko-oikeus voi perustua EU- tai ETA-maan kansalaisuuteen, työntekijän voimassaolevaan oleskelulupaun, muuhun ansiotyön oikeuttavaan oleskelulupaun. Siis Pohjoismaiden, EU:n jäsenmaiden, Liechtensteinin tai Sveitsin kansalaiset eivät tarvitse erillistä oleskelulupaa tehdäksensä töitä Suomessa.

On myös tilanteita, jolloin työntekijä ei ulkomaalaislain nojalla tarvitse oleskelulupaa (viisumilla/viisumivapaasti tehtävä työ). Ulkomainen työntekijä ei tarvitse oleskelulupaa, jos hän tulee marjojen, hedelmien, erikoiskasvien, juuresten ja vihannesten poimintaa tai korjuuseen taikka turkistarhatyöhön enintään kolmen kuukauden ajaksi. Muut maa- ja puutarhatalouden tehtävät sekä yli kolme kuukautta kestävä työsuhde, edellyttävät työntekijän oleskelulupaa.

Opiskelijalla, joka ei ole EU/ETA-maan kansalainen, on rajoitettu työnteko-oikeus. – Mari Turunen auttoi meitä selvittämään nämä lupa-asiat, Terttu Hakala kertoo,

Myönteinen kokemus

Hakaloiden tapauksessa sekä rekrytointiprosessi että työt poimijoiden kanssa sujuivat hyvin. EURES-työnvälitys on julkista ja maksutonta palvelua. - Tämän tapa tuntui luotettavalle ja turvalliselle tavalle hakea ulkomaista työvoimaa. Meitä auttoi paljon myös Mari Turusen kielitaito, kuvailee Terttu Hakala saamaansa palvelua.

- Saimme hyvät poimijat. Meidän poimijat olivat tosi ihania. Englannin kielellä pärjättiin. Yksi poimijoista osasi myös jonkin verran suomea, Hakala kertoo.

Terttu ja Esko Hakala ovat marjanviljelyn alkutaipaleella. Kulunut kesä oli heille ensimmäinen varsinainen satokesä ja syyskesällä Saarijärven Pajupurolla sijaitsevan tilan mäkisille pelloille istutettiin myös ensimmäiset vadelmat.

Teksti ja kuva: Marjo Marttinen. Lähde: EURES-työnvälitys ja muuta ulkomaalaisasiaa, Keski-Suomen TE-toimiston EURES-neuvonta, luento, 26.1.2017.

http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/loyda_tyontekija/rekrytoi_ulkomailta/eures/index.html

Ympäristökorvaukseen sitoutunut – muista peltomaan laatutestin itsearviointi!

Nyt viimeistään on hyvä aika tehdä havaintoja peltojen kasvukunnosta. Sateinen syksy paljastaa vesitalouden kannalta ongelmalliset kohdat helposti.

Ympäristökorvaukseen sitoutuneen viljelijän tulee täyttää ja palauttaa peltomaan laatutestin itsearviointi kaikista viimeisimmän tukihakemuksen peruslohkoista, joiden koko on yli puoli hehtaaria (>0,50 ha). Jos kaikki peruslohkot ovat tätä pienempiä, tee laatutesti yhdestä valitsemastasi peruslohkosta.

Halutessasi perehtyä peltojesi kasvukuntoon syvemmin, voit hyödyntää Maaseuturahaston tukemaa Neuvo2020-neuvontaa ja tarkastella peltoja yhdessä asiantuntijan kanssa. Maksettavaksesi jää vain arvonlisäveron osuus neuvonnasta, joka sekkin on alv-ilmoituksella vähennettävä kulu.

Peltomaan laatutestin palautusaika alkaa Vipu-palvelussa 5.10.2017. Palautus on tehtävä viimeistään 30.4.2018. Tarvittaessa voi käyttää myös paperilomaketta 480, joka palautetaan kuntaan.

<http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljeliija/Sivut/peltomaan-laatutesti.aspx>

Intoa investointiin? SPV hämmöttää? Talous tiukilla?

Nyt voit saada Maaseuturahaston tukemaa neuvontaa myös maatilain kilpailukykyyn parantamiseen sekä nykyaikaistamiseen. Talousasiantuntija tekee tilanteen mukaan selvityksiä, laskelmia ja suunnitelmia, joiden avulla voit kehittää tilasi toimintaa kannattavaan suuntaan. Neuvontaa saa niin suuriin kokonaisuuksiin kuin pieniin täsmäinvestointeihinkin.

Tila voi käyttää ohjelmakauden aikana (vuosina 2015–2020) yhteensä 7000 euron edestä neuvontapalveluita. Muista myös muut neuvontaosiot: kasvinsuojelu, luomu, energia ja ympäristö. Kaikki neuvonta on luottamuksellista.

<https://www.proagria.fi/sisalto/haluatko-kehittaa-maatilasi-kilpailukyky-8739>

<http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljeliija/Sivut/tilaneuvonta.aspx>

Tsemppiä syystöihin toivottaen,

Etelä-Savo, **Mirja Tiihonen** 0400 638 138, mirja.tiihonen@proagria.fi

Keski-Suomi, **Marjo Marttinen** 0400 648 275, marjo.marttinen@proagria.fi

Pohjois-Karjala, **Päivi Turunen** 040 301 2452, paivi.turunen@proagria.fi ja

Tiina Hovi-Pekkanen 0400 771 140, tiina.hovi-pekkänen@proagria.fi

Hankkeen kotisivut: www.proagria.fi/marjamaat

Liity ryhmään Facebookissa: <https://www.facebook.com/groups/marjamaat/>